

Osaaminen kipinöi ja kehittyi rajapinnoilla

Merja Koikkalainen, FT, yliopettaja, Lapin ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakouluopetuksen työelämälähtöisyys ja -läheisyys ovat elinehto laadukkaan osaamisen saavuttamiseksi. Kaikki toimijat ovat tämän asian hyväksyneet ja suunta on selkeä. Opiskelijat arvostavat opintojen aikana saatuja työelämäyhteyksiä ja -osaamista, yritykset osaavan työvoiman saantia ja ammattikorkeakoulun opettajat ja henkilöstö luovat tähän puitteet ja kehittävät samalla myös osaamistaan ja verkostojaan.

Vuoden 2018 ensimmäiseen LUMEN-verkkolehteen pyydettiin artikkeleja ja puheenvuoroja teemalla ”Oppiminen ja opiskelu T&K- ja työelämärajapinnassa”. Lehden kolumnissa Lapin ammattikorkeakoulun rehtori Riitta Rissanen luotaa ajatuksiamme tulevaisuuteen ja jatkuvaan uudistumiseen niin, että pystyisimme jatkossakin säilyttämään saavuttamamme luottamuksen opiskelijoiden, työ- ja elinkeinoelämän, henkilöstön ja kumppaniemme keskuudessa.

Suuri harppaus työelämäyhteistyön lisäämiseksi tehtiin syksyllä 2017, kun Lapin ammattikorkeakoulun kaikki koulutusalat siirtyivät toteuttamaan osaamis- ja ongelmaperustaista opetussuunnitelmaa. Osaamisperustaisuus tarkoittaa sitä että, työelämä on antanut lähtökohdat oppimisen perustana olevien opetussuunnitelmien osaamistavoitteiden määrittelyyn. Ongelmaperustaisuuden täytyminen edellyttää sitä, että oppimisprosessi toteutetaan työelämäläheisesti niin, että oppimisen lähtökohtana ovat työelämän ongelmat ja ilmiöt, joita käsitellään ongelmanratkaisuprosessin avulla. (Kangastie & Mastosaari 2016). Opetussuunnitelmaa toteutetaan sekä ammattikorkeakoulututkinnon päivä- ja monimuotokoulutuksissa että ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnoissa. Opiskelijat ovat opintojensa aikana vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä useiden erilaisten työelämäkumppanien kanssa. Opintojaksojen toteutukset yhdessä työelämän kanssa, harjoittelujaksot ja opinnäytetyöt ovat tilanteita, joissa näitä kohtaamisia syntyy.

Opiskelijat ovat havainneet uusien opetussuunnitelmien tuoman muutoksen opetuksen toteuttamistavoissa. Lapin ammattikorkeakoulun 1.–3. vuoden opiskelijoilta kysyttiin tammi-

helmikuussa 2018 vuosipalautetta opinnoista ja niiden organisoinnista (n=1381, vastausaste 33 %). Työelämäyhteistyöhön liittyvä palaute oli hyvällä tasolla ja opiskelijat olivat edelliseen vuoteen verrattuna tyytyväisempiä siihen, että he olivat saaneet opinnoissaan tietoa työelämän käytännöistä, työelämä oli huomioitu monipuolisesti opintojaksojen sisällöissä ja toteutuksissa ja he olivat osallistunut opintoihin, jossa toimitaan yhdessä työelämän kanssa. Vaikka tulokset ovatkin aiempaa parempia, töitä on vielä tehtävä, että opiskelijoiden kokemukset työelämän kanssa tehtävästä yhteistyöstä saadaan erittäin hyvälle tasolle.

Arene on vuonna 2017 tekemässään tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rakenteellisen kehittämisen raportissa todennut, että yritys yhteistyö, työelämäosaaminen ja viimeisin tutkimus ovat laadukkaan ja vaikuttavan T&K-toiminnan perustana (ARENE 2017). T&K-toiminta toteutuu osittain ulkoisen T&K-rahoituksen avulla ja osittain ammattikorkeakoulun oman rahoituksen turvin. Suurin osa tutkimus- ja kehittämistoiminnasta kytkeytyy ammattikorkeakoulun opetustoiminnan ympärille; hyvänä esimerkkinä tästä ovat hankkeistetut opinnäytetyöt. Uuden osaamisen syntyminen perustuu siihen, että jokainen opettaja toteuttaa myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotehtävää (TKI) ja vastavuoroisesti TKI-toimijoilla on tehtäviä myös opetuksessa.

Miten oppiminen ja opiskelu tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja työelämän rajapinnassa näyttäytyvät toiminnassamme?

Työn opinnollistaminen, uudet työelämän oppimisympäristöt, yksilölliset opintopolut ja alumnitoiminta tuovat työelämän entistä lähemmäs opiskelijaa. Helena Kangastie kirjoittaa artikkelissaan, kuinka työn opinnollistaminen tuo opiskelijalle uusia mahdollisuuksia yhdistää työelämä ja opiskelu. Hän kuvaa myös oppimisympäristöjen ja oppimisen tilan merkitystä niin, että oppiminen on mahdollista kaikille yhteistyössä toimiville osapuolille: työntekijöille, opiskelijoille ja opettajille. Elisa Lahti ja Jere Wessman avaavat artikkelissa Demola-oppimisympäristön mahdollisuuksia. Jonna Löfin, Niina Riihiniemen ja Merija Timosen artikkelissa osaamista kehitetään avoimen korkeakouluopetuksen mahdollistamien yksilöllisten opintopolkujen kautta. Osaamisen kehittämisessä ovat mukana myös kummiyritykset. Katja Mattila täydentää teemaa Lapin ammattikorkeakoulun alumnien ajatuksilla elinikäisestä oppimisesta ja yhteistyöstä.

Ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa tehtävää tutkimuksellista kehittämistoimintaa esitellään Soili Mäkimurto-Koivumaan ja Marika Kunnarin artikkelissa. Leena Välimaan

kirjoittamasta artikkelista löytyy mielenkiintoinen esimerkki opintojen integroinnin monialaisista toteutuksista ja kokemuksista. Opintojen suorittamisesta tutkimus- ja kehittämishankkeessa ovat raportoineen Johanna Husa-Russell ja Janne Hirvonen. Anne-Mari Väisänen ja Sonja Niemelä tuovat mukaan tärkeän opiskelijan näkökulman ja Timo Puukon esimerkit tuovat mukaan monialaisuuden voiman. Kalle Santalan artikkelista voidaan lukea, että luonnonvara-alan opetustoiminnassa hyödynnetään myös TKI-henkilöstön osaamista ja verkostoja. Mikko Vatanen kuvaa sitä, kuinka uudet opetussuunnitelmat ovat tehneet mahdolliseksi vahvemman T&K-kytköksen opetuksen ja työelämän kanssa. Artikkelissa on mukana myös opiskelijoiden kommentteja. Karoliina Majuri, Kirsi Muuttoranta ja Mari-Anne Penttinen ovat valinneet artikkeliin elinikäisen oppimisen näkökulman, jossa mukana on osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Päivi Hanni-Vaara, Pasi Satokangas ja Marja Lempiäinen ovat käyttäneet tilastoja avuksi kohdekehittämisessä ja yhdessä oppimisessa ja Leena Välimaa kirjoittaa puheenvuorossaan opettajan asiantuntijuuden kehittymisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

Kansainvälisyys näkyy myös opetuksen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistämisessä, kun Anzelika Krastina avaa artikkelissaan kansainvälisten opiskelijoiden kertomuksia kokemuksistaan opiskella johtamista erilaisissa oppimisympäristöissä ja projekteissa. Andrea Reid, Audrey Gilmore, Arthur Kolb, Katrin Stefan ja Esa Jauhola ovat kehittämässä yhteistyömallia yhteisen kansainvälisen ylemmän ammattikorkeakoulun opintojakson toteuttamiseen, joka toteutetaan osittain virtuaalisesti. Riia Valvimo, Saila-Inkeri Puukko, Jorma Mölläri ja Jani Siivola kirjoittavat, kuinka TKIO ja työelämä motivoivat oppimaan ja kehittämään myös kansainvälistä verkosto-osaamista. Reeta Sipolan artikkelissa on kuvattu esimerkkejä, joissa opiskelijat integroituvat TKI-toimintaan ja vielä niin, että työparin jäsenet edustavat eri kansallisuuksia. Renata Musifullinan ja Anzelika Krastinan puheenvuorossa opiskelu tapahtuu rajat ylittävässä yhteistyössä. Anja Mikkola, Jasmin Kaitera, Henna Merenheimo ja Duy Dao Cong tuovat luettavaksemme matkakertomuksen opintomatkasta Islantiin.

Juha-Pekka Snäkin ja Sanna Tyni valottavat artikkelissaan kiertotaloutta ja tutkimuksen ja osaamisen kehittämisen tarpeita ja Valteri Pirinen pohtii artikkelissaan rakennusmääräyskokoelman uudistuksen vaikutuksia puurakentamiseen.

Lehden kirjoituksia yhdistää innostus, monialaisuus, yhteiskehittäminen ja aito kiinnostus oppia uutta. Uuden oppiminen ei koske ainoastaan mukana olleita opiskelijoita, vaan kaikkia projekteihin osallistuneita.

Lämmin kiitos rehtori Riitta Rissaselle kolumnista. Opiskelijat ovat osallistuneet ilahduttavan runsaasti artikkelien ja puheenvuorojen kirjoittamiseen, heille kiitokset kokemusten ja ajatusten esiin tuomisesta. Arvokkaan lisän kirjoituksiin on tuonut työelämän edustajien osallistuminen kirjoitustyöhön, kiitos myös tästä. Opetushenkilöstö ja tutkimus- ja kehittämishenkilöstö ovat tehneet kehittämistyön mahdolliseksi, kiitos ajatuksia avartavista malleista ja mahdollisuuksista.

Merja Koikkalainen

päätoimittaja, Lumen 1/2018

Lähteet:

ARENE 2017. Innovaatioita, kehittämistoimintaa ja tutkimusta. Kaikki kirjaimet käytössä ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnassa. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry: Helsinki.

Kangastie H. 2016. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan integrointi opetukseen
Kangastie, H. & Mastosaari, P. 2016. Osaamis- ja ongelma-perustainen oppiminen Lapin ammattikorkeakoulussa - opiskelijan opas. Opetus ja oppiminen 3/2016. Lapin ammattikorkeakoulu.